

БӨЛІМ: UNIVER / ҚАЗҰМУ / СТУДЕНТ

Ветеринариялық дәріхананың құрылысы. Ветинарлық рецептура және оның ерекшеліктері. Терминдер мен анықтамалар.

ЖАРИЯЛАНДЫ 07.04.2026	ТІРЕК СӨЗДЕР Ветинариялық дәріхана, ветинарлық рецептура, дәрілік қалыптар, күшті әсер ететін заттар, мөлшерлеу, улы заттар, фармацевция	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/187977/
---------------------------------	---	---

Ветинариялық дәрілік құрамдардың технологиясы

Сандибекова Альбина

«С. Ж. Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина Университеті» КеАҚ 3 курс студенті

Ғылыми жетекші: **Абдишарафова Д.А., Жандабаева М.А., Алимова У.С.**

Алматы, Қазақстан

Аңдатпа (Аннотация)

Бұл мақалада ветеринариялық дәріхананың құрылысы, ветеринарлық рецептураның ерекшеліктері, негізгі терминдер мен анықтамалар қарастырылады. Сонымен қатар ветеринарияда қолданылатын дәрілік қалыптардың жіктелуі және жануарларға арналған улы және күшті әсер ететін дәрілік заттарды дұрыс мөлшерлеу мәселелері сипатталады. Ветинариялық фармацевцияда дәрілік заттарды дайындау мен қолдану жануарлардың түрлік, физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып жүзеге асырылады. Сондықтан ветеринариялық дәріхана құрылымы мен рецептуралық ерекшеліктерін дұрыс ұйымдастыру дәрілік заттардың қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз етудің негізгі факторы болып табылады.

Аннотация (орысша)

В данной статье рассматриваются устройство ветеринарной аптеки, особенности ветеринарной рецептуры, а также основные термины и определения. Описывается классификация лекарственных форм, применяемых в ветеринарии,

и принципы дозирования ядовитых и сильнодействующих веществ для животных. Подчеркивается, что при изготовлении и применении лекарственных средств в ветеринарной практике необходимо учитывать видовые и физиологические особенности животных. Правильная организация структуры ветеринарной аптеки и рецептурного процесса обеспечивает безопасность и эффективность лекарственных препаратов.

Abstract (ағылшынша)

This article discusses the structure of a veterinary pharmacy, the specific features of veterinary prescription practices, and key terms and definitions. It also describes the classification of dosage forms used in veterinary medicine and the principles of dosing toxic and potent substances for animals. It is emphasized that the preparation and use of medicines in veterinary practice must consider species-specific and physiological characteristics of animals. Proper organization of the veterinary pharmacy and prescription system ensures the safety and effectiveness of medicinal products.

Түйін сөздер: Ветеринариялық дәріхана, ветеринарлық рецептура, дәрілік қалыптар, мөлшерлеу, улы заттар, күшті әсер ететін заттар, фармацевция

Ключевые слова: Ветеринарная аптека, ветеринарная рецептура, лекарственные формы, дозирование, ядовитые вещества, сильнодействующие вещества, фармацевция

Keywords: Veterinary pharmacy, veterinary prescription, dosage forms, dosing, toxic substances, potent substances, pharmacy

КІРІСПЕ

Ветеринариялық фармацевция – жануарлардың денсаулығын сақтау, аурулардың алдын алу және емдеу мақсатында қолданылатын дәрілік заттарды дайындау, сақтау және қолдану жүйесін зерттейтін маңызды сала болып табылады. Бұл салада ветеринариялық дәріхананың дұрыс ұйымдастырылуы, дәрілік заттардың сапалы дайындалуы және олардың қауіпсіз қолданылуы ерекше маңызға ие.

Ветеринариялық дәріхананың құрылысы арнайы талаптарға сәйкес ұйымдастырылады және ол бірнеше негізгі бөлімдерден тұрады: дәрілік заттарды қабылдау және сақтау бөлмесі, рецептуралық бөлім, өндірістік аймақ және дайын өнімді босату бөлімі. Әрбір бөлімде санитарлық-гигиеналық талаптар қатаң сақталуы тиіс, себебі бұл дәрілік заттардың сапасына тікелей әсер етеді.

Ветеринарлық рецептура – жануарларға арналған дәрілік заттарды жазу, дайындау және қолдану ережелерінің жиынтығы. Оның ерекшелігі – жануарлардың түріне, салмағына, жасына және физиологиялық жағдайына байланысты дозаны дәл анықтау

қажеттілігі. Сонымен қатар ветеринарлық рецептурада бір рецепт бірнеше жануарға арналуы мүмкін, бұл оны медициналық рецептурадан ерекшеледі.

Ветеринарияда қолданылатын дәрілік қалыптар әртүрлі болып келеді және олар қолдану тәсіліне, агрегаттық күйіне және әсер ету механизмiне байланысты жіктеледі. Негізгі топтарына қатты (ұнтақтар, таблеткалар), сұйық (ерітінділер, суспензиялар), жұмсақ (майлар, пасталар) және газ тәрізді дәрілік қалыптар жатады. Дәрілік қалыпты дұрыс таңдау емнің тиімділігіне тікелей әсер етеді.

Жануарларға арналған улы және күшті әсер ететін дәрілік заттарды мөлшерлеу ветеринариялық тәжірибеде аса жауапты кезең болып табылады. Мұндай заттарды қолдану кезінде терапиялық доза мен уытты доза арасындағы айырмашылық өте аз болуы мүмкін. Сондықтан дозалау жануардың дене салмағына, түріне және жалпы жағдайына байланысты жеке есептеледі. Қателіктер жануардың улануына немесе емнің тиімсіз болуына әкелуі мүмкін.

Осылайша, ветеринариялық дәріхананың құрылымы, рецептуралық ерекшеліктер және дәрілік заттарды дұрыс мөлшерлеу - ветеринариялық фармацевтиканың негізгі және өзекті мәселелері болып табылады.

Ветеринариялық дәріхананың құрылымы

Ветеринариялық дәріхана - жануарларға арналған дәрілік заттарды сақтау, дайындау және босатуға арналған арнайы мекеме. Оның құрылымы фармацевтикалық талаптарға және санитарлық нормаларға сәйкес ұйымдастырылады.

Негізгі бөлімдері:

Қабылдау және босату бөлімі – дәрілерді қабылдау және клиенттерге беру

Өндірістік бөлім (рецептуралық) – дәрілік қалыптарды дайындау

Сақтау бөлмесі (склад) – препараттарды сақтау (температура, ылғалдылық бақылаумен)

Асептикалық бөлме – стерильді препараттар дайындау

Әкімшілік бөлім – құжат жүргізу

Ерекшелігі:

Ветеринариялық дәріханада жануар түріне байланысты препараттар бөлек сақталады және белгіленеді.

Негізгі терминдер мен анықтамалар

Дәрілік зат – ауруды емдеуге немесе алдын алуға қолданылатын химиялық немесе

биологиялық зат

Дәрілік қалып – қолдануға ыңғайлы күйге келтірілген дәрі (таблетка, ерітінді т.б.)

Рецепт – дәрігердің дәріханаға жазбаша нұсқауы

Доза – бір рет қабылданатын дәрі мөлшері

Фармакологиялық әсер – дәрінің ағзаға тигізетін әсері

Жануарларға улы және күшті әсер ететін дәрілік заттарды мөлшерлеу

Жануарларға арналған дәрілерді мөлшерлеу өте жауапты процесс, себебі дұрыс емес доза ауыр асқынуларға әкелуі мүмкін.

Мөлшерлеу принциптері:

Жануардың дене салмағына (кг) қарай есептеледі

Түрлік ерекшеліктер ескеріледі (сиыр, жылқы, ит, мысық) Жас ерекшелігі (жас төлдерге доза аз)

Физиологиялық жағдайы (буаздық, ауру күйі)

Қауіпті топтар:

Улы заттар (токсикалық)

Күшті әсер ететін дәрілер

Антибиотиктер (дұрыс емес қолданса резистенттілік тудырады)

Бақылау шаралары:

Қатаң есепке алу

Арнайы журнал жүргізу

Белгіленген сақтау шарттары

ҚОРЫТЫНДЫ

Ветеринариялық дәріхана – жануарлардың денсаулығын сақтауда маңызды буын. Оның дұрыс ұйымдастырылуы, рецептураның нақты жазылуы және дәрілік заттарды дұрыс мөлшерлеу – тиімді емдеудің негізгі шарттары болып табылады. Заманауи ветеринарияда дәрілік қалыптардың алуан түрлілігі мен технологиялық жетістіктер жануарларды емдеуді жаңа деңгейге көтеруде.

Әдебиеттер тізімі:

1. Арыстанова Т.Ә. *Фармацевтикалық химия. 2 том. Алматы, 2010. – 512 б.*
2. Абдуллин Т.М., Қожахметов С.К. *Ветеринарная фармация: учебное пособие. Алматы, 2015. – 248 с.*
3. *State Pharmacopoeia of the Republic of Kazakhstan, 2020. – Алматы.*
4. Сағындықова Б.А., Анарбаева Р.М. *Дәрілердің дәріханалық технологиясы.- 2018. – 512 б. ISBN 9965-435-99-5*

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.